

2013 m. Europos Sąjungos medienos reglamentas (ESMR)

Europos Sąjungos medienos reglamentas (ESMR) yra vienas iš ES [FLEGT](#) (Miškų teisės aktų vykdymas, valdymas ir prekyba mediena, FLEGT) [veiksmų planų](#), skirtas kovoti su neteisėta medienos ruoša visame pasaulyje.

Pasaulio miškai: gyvybiškai svarbūs gamtiniai išteklių

1,3 mlrd. neturtingų pasaulio gyventojų pragyvenimas iš dalies arba visiškai priklauso nuo miškų. Miškai ne tik išlaiko šias bendruomenes, bet ir prisideda švelninant klimato kaitą bei prisitaikant prie jos, palaiko biologinę įvairovę ir atlieka pagrindinį vaidmenį aplinkos apsaugos srityje, pavyzdžiui, dykumėjimo ir erozijos prevenciją. Miškai vertingi ir ekonominiu požiūriu, nes mediena, malkomis ir ne medienos miško produktais miškai ir medžiai teikia bent 180 mlrd. eurų pajamų per metus ⁽¹⁾.

Neteisėta medienos ruoša: kur slypi problema?

Neteisėta medienos ruoša – medienos paruošimas, pažeidžiant *medienos ruošos valstybės* įstatymus ir taisykles – daro didžiulį neigiamą **ekonominį, aplinkos** ir **socialinį poveikį** kai kuriems vertingiausiems likusiems pasaulio miškams ir nuo jų priklausantiems milijardams žmonių.

Dėl neteisėtos medienos ruošos **prarandamos pajamos** (apie 7 mlrd. eurų per metus), **žlugdomos teisėtų veiklos vykdytojų** pastangos, **naikinami miškai**, **nyksta biologinė įvairovė**, išmetamos **šiltnamio efektą sukeliančios dujos**, taip pat kyla **konfliktų** dėl žemės ir išteklių, o vietos bendruomenės **praranda savo teises**.

Europos Sąjungos (ES) vaidmuo

2011 m. 35 proc. (37,8 mlrd. eurų) pasaulinės prekybos pirminiais medienos produktais sudarė ES prekyba jos viduje. Sunku įvertinti, kokią šios prekybos procentinę dalį sudarė neteisėtai paruošta mediena, tačiau žinome, kad ES yra svarbi eksporto rinka šalims, kuriose neteisėtumo ir blogo valdymo miškų sektoriuje lygis yra aukščiausias.

Leisdamos į ES rinką tiekti medieną ir medienos produktus, galimai gaunamus iš neteisėtų šaltinių, ES valstybės nepadedą medieną gaminančių šalių pastangoms kovoti su neteisėta medienos ruoša ir palaiko tokios ruošos praktiką.

ES atsakas: FLEGT veiksmų planas

Neteisėta medienos ruoša jau seniai yra problema, tačiau iki 1990 m. ji tokia nelaikyta, ir tik tokiose šalyse kaip Kambodža ir Indonezija atliktas tyrimas atskleidė, kokia ji yra didelė. Ši problema tapo tarpvyriausybinių diskusijų tema 1998 m. Didžiojo aštuoneto valstybių veiksmų dėl miškų prognoze.

Siekiant spręsti šią problemą ES lygiu, 2003 m. buvo priimtas [FLEGT \(Miškų teisės aktų vykdymas, valdymas ir prekyba mediena, FLEGT\) veiksmų planas](#). Šiame plane pateikiamos priemonės, skirtos pašalinti neteisėtai paruoštą medieną iš rinkos, pagerinti teisėtai paruoštos medienos tiekimą ir padidinti atsakingai pagamintų medienos produktų paklausą. Du svarbiausi šio veiksmų plano elementai yra **ES medienos reglamentas (ESMR)** ir [savanoriški partnerystės susitarimai](#) (SPS, dvišaliai prekybos susitarimai su medieną eksportuojančiomis šalimis, padedantys užkirsti kelią neteisėtai paruoštos medienos pateikimui Europos rinkai).

⁽¹⁾ Šaltinis: FAO – 2010 m. miško išteklių įvertinimas.

ES medienos reglamentas: apžvalga

[ESMR](#) – Reglamentas (ES) Nr. 995/2010 buvo priimtas 2010 m. spalio 20 d. ir bus taikomas visose ES valstybėse narėse nuo 2013 m. kovo 3 d. Juo draudžiama į ES rinką pateikti neteisėtai paruoštą medieną ir iš jos pagamintus produktus. Prekiaujantieji mediena ir medienos produktais skirstomi į dvi kategorijas – veiklos vykdytojus ir prekyautojus. Kiekvienos grupės pareigos skirtingos.

Kam šis reglamentas turės įtakos?

Veiklos vykdytojai – reglamente apibrėžiami kaip pirmą kartą pateikiantieji medieną ir medienos produktus ES rinkai – privalo įdiegti rizikos valdymo sistemą arba vykdyti „[deramą patikrinimą](#)“. Tuo tarpu prekyautojai – ESMR apibrėžiami kaip perkantieji arba parduodantieji medieną arba medienos produktus, jau pateiktus ES rinkai, – privalo saugoti informaciją apie savo tiekėjus ir klientus, kad būtų galima atsekti medienos produktus, jei to prireiks.

Kam šis teisės aktas taikomas?

Šis teisės aktas taikomas medienai ir medienos produktams, pagaminamiems ES ir importuojamiems iš už ES ribų. Jis taikomas įvairiai, tačiau ne visai medienai ir jos produktams. Produktų, kuriems taikomas šis teisės aktas, sąrašas pateikiamas ESMR priede.

Antriniai teisės aktai

ESMR papildoma kiti du teisės aktai, kuriuose pateikiama daugiau informacijos apie konkrečius reglamento elementus:

1. reglamentas dėl procedūrinių stebėsenos organizacijų pripažinimo ir jų pripažinimo atšaukimo taisyklių: [Komisijos deleguotasis reglamentas](#) (ES) Nr. 363/2012,
2. reglamentas, kuriuo siekiama užtikrinti vienodą teisės akto įgyvendinimą: [Komisijos įgyvendinimo reglamentas](#) (ES) Nr. 607/2012.

Savanoriški partnerystės susitarimai (SPS): apžvalga

Savanoriški partnerystės susitarimai (SPS) yra dvišaliai susitarimai su medieną gaminančiomis šalimis. Šiais susitarimais ES gali didinti teisėtai paruoštos medienos paklausą, taip pat kartu gali būti teikiama techninė pagalba ir stiprinami atitinkamos šalies vyriausybės, privataus sektoriaus ir pilietinės visuomenės gebėjimai. Iš šalių, kuriose veikia SPS su ES, į ES rinką gali patekti tik mediena ir medienos produktai, kuriems taikoma FLEGT licencija. Šie produktai laikomi atitinkančiais ESMR.

2012 m. spalio mėn. Gana, Kongo Respublika, Kamerūnas, Centrinės Afrikos Respublika ir Liberija pasirašė SPS, o Indonezija ketina pasirašyti 2013 m. Be to, vyksta derybos su Kongo Demokratine Respublika, Gabonu, Malaizija ir Vietnamu, taip pat jos pradėtos su Gajana, Hondūru ir Laosu.